

Statenmededeling

Onderwerp

Aanvullende bronnen voor drinkwater

Datum

9 december 2025

Documentnummer

GS: 6217552

PS: 6238507

Programma

Water en Bodem

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

- Strategische analyse van aanvullende drinkwaterbronnen Brabant Water
- Notitie aanvullende bronnen Evides

Aanleiding

In de [Statenmededeling Planning en voortgang aanbevelingen Zuidelijke Rekenkamer rapport 'Drinkwater in gedrang'](#) is aangegeven om de keuze van Brabant Water en de provincie voor brak grondwater en zeewater als aanvullende bronnen voor drinkwater nader te onderbouwen en de minder kansrijk geachte bronnen opnieuw te beschouwen. Middels deze Statenmededeling wordt hier invulling aangegeven. Over de gehele drinkwaterstrategie bent u in november 2024 geïnformeerd middels de statenmededeling '[Drinkwatervoorziening in Noord-Brabant](#)'.

De beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief goede drinkwaterbronnen in de provincie Noord-Brabant staat namelijk onder druk. Klimaatverandering, toenemende drinkwatervraag, ruimtetekort en vervuiling van bestaande bronnen zorgen voor een urgente opgave.

Om tot een robuust grondwatersysteem in Brabant te komen zijn er bestuurlijke afspraken met Brabant Water en Evides¹ gemaakt rond het gebruik van de vergunningsruimte van de huidige grondwaterbronnen. Daarnaast zijn er in de 'Regionale Actieplannen Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen' van [Brabant Water](#) en [Evides](#) en in de [Droogteagenda](#) afspraken gemaakt om aanvullende drinkwaterbronnen² nader te verkennen en ontwikkelen.

¹ Drinkwater wordt in de provincie Noord-Brabant geleverd door Brabant Water en, in een klein deel van West-Brabant (Gemeente Woensdrecht, kern Halsteren en Lepelstraat) door Evides.

² Bronnen voor drinkwater anders dan zoet grondwater

Deze Statenmededeling en de bijgevoegde strategische analyses bieden inzicht in de overwegingen, uitgangspunten en criteria die de drinkwaterbedrijven en de provincie Noord-Brabant hanteren in de zoektocht naar aanvullende bronnen. De onderstaande tijdlijn maakt duidelijk dat dit een aaneenschakeling is van verschillende onderzoeken, adviezen, beleidsstukken en bestuurlijke overeenkomsten.

Datum

9 december 2025

Documentnummer

GS : 6217552

PS : 6238507

Figuur 1 Beknopte tijdlijn beleidsmatige beslissingen ten aanzien van aanvullende bronnen (bron: strategische analyse aanvullende bronnen Brabant Water)

- **2017:** Studie 'Draagkracht grondwater Noord-Brabant ('grondwatersysteem staat onder druk bij huidige onttrekkingen').
- **2018:** Overeenkomst Drinkwatervoorziening Brabant Water 2018 t/m 2022 ('cap op de vergunningen')
- **2020:** [Strategie Robuuste Drinkwatervoorziening 2040 voor Noord-Brabant en Midden- Zeeland](#) ('meerdere sporen om drinkwater veilig te stellen, waaronder inzet van alternatieve bronnen')
- **2021:** [Grondwaterconvenant 2021-2027 - Brabant](#) ('bevestiging aanvullende bronnen zijn nodig, uiterlijk in 2023 wordt een keuze gemaakt welk alternatief in de praktijk wordt gebracht')
- **2022:** Adviescommissie Droogte: '[zonder water, geen later](#)' ('externe bevestiging van urgentie aanvullende drinkwaterbronnen')
- **2023:** Bestuurlijke afspraken Brabant Water en provincie Noord-Brabant: op pad naar een duurzame drinkwatervoorziening Brabant Water ('afpraak om in te zetten op zeewater en brak grondwater als aanvullende drinkwaterbronnen')
- **2024:** [Droogteagenda](#) ('inzet op aanvullende bronnen')
- **2024:** [Regionaal actieplan beschikbaarheid drinkwaterbronnen tot 2030](#) ('zeewater en brak grondwater als aanvullende bronnen voor lange termijn')
- **2024:** Zuidelijke [Rekenkameronderzoek Drinkwater Noord-Brabant](#) ('De drinkwatervoorziening in Noord-Brabant staat onder druk door dreigende tekorten, conflicterend beleid, trage uitvoering en gebrekkige informatievoorziening')

Bijgevoegd bij deze Statenmededeling zijn twee rapporten:

- 1) De 'Strategische analyse van aanvullende drinkwaterbronnen Brabant Water', welke is opgesteld door adviesbureau Twynstra Gudde in opdracht van Brabant Water en de provincie, en;
- 2) De 'Notitie aanvullende bronnen Evides', welke is opgesteld door Evides in opdracht van de provincie ter onderbouwing van deze Statenmededeling.

Bevoegdheid

- De provincie is op grond van de Omgevingswet verantwoordelijk voor de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen voor de openbare drinkwatervoorziening en de bescherming van drinkwaterbronnen.
- In de Drinkwaterwet is opgenomen dat alle bestuursorganen zorgdragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.

- De provincie is voor 31,6% aandeelhouder van Brabant Water N.V. en is indirect via Gemeenschappelijk Belang Evides Aqua B.V. aandeelhouder in Evides N.V.

Datum

9 december 2025

Documentnummer

GS : 6217552

PS : 6238507

Rollen en belangen

- Het belang van de provincie is een robuuste drinkwaterlevering aan consumenten, bedrijven en andere afnemers. Gezond drinkwater tegen acceptabele kosten is een belangrijke drager van volksgezondheid en brede welvaart.
- In het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (BBG) faciliteert de provincie als regievoerder op het grondwatersysteem het gesprek over de diverse grondwaterbelangen, waarbij we werken vanuit de ambities en maatregelen in de Droogteagenda. De ontwikkeling van aanvullende drinkwaterbronnen is samen met drinkwaterbesparing belangrijk voor een robuust grondwatersysteem.

Kernboodschap

1. Brondiversificatie en het voorkomen van afwenteling op andere drinkwaterbedrijven zijn randvoorwaarden voor de zoektocht naar aanvullende drinkwaterbronnen.

De keuze voor de ontwikkeling van aanvullende bronnen is een complexe afweging. De twee belangrijkste randvoorwaarden in de keuze voor een aanvullende drinkwaterbron voor Brabant Water zijn:

1. Brondiversificatie: waarbij andere bronnen dan zoet grondwater worden ontwikkeld.
2. Het niet afwentelen van negatieve effecten op andere drinkwaterbedrijven: oplossingen mogen niet ten koste gaan van andere drinkwaterbedrijven door problemen te verplaatsen naar andere bedrijven in de sector.

Daarnaast zijn er verschillende criteria³ opgesteld om de mate van geschiktheid van potentiële aanvullende bronnen te beoordelen. De volgende criteria zijn aangehouden (tabel 1):

Tabel 1 Hoofd- en subcriteria voor de toetsing van de lijst met potentiële aanvullende drinkwaterbronnen (bron: strategische analyse aanvullende bronnen Brabant Water)

Hoofdcriterium	Subcriterium
1. Leveringszekerheid	Beschikbaarheid
	Opschaalbaarheid
	Generatievastheid
	Waterkwaliteit
	Mate van afhankelijkheid

³ De beoordelingscriteria staan verder toegelicht in de bijlage 'Strategische analyse aanvullende drinkwaterbronnen Brabant Water' en 'Notitie strategische analyse aanvullende drinkwaterbronnen Evides'.

2. Uitvoerbaarheid	Technische en juridische uitvoerbaarheid
	Operationele haalbaarheid
	Betaalbaarheid
3. Maatschappelijke aanvaardbaarheid	Consumentenvertrouwen
	Ruimteclaim
	Duurzaamheid, natuur en milieu

Datum

9 december 2025

Documentnummer

GS : 6217552

PS : 6238507

De beoordelingscriteria wegen niet allemaal even zwaar mee. Het criterium leveringszekerheid weegt zwaar vanwege de strikte wettelijke eisen voor de openbare drinkwatervoorziening en het grote maatschappelijke belang. Hoewel technologische ontwikkelingen het mogelijk maken om uit diverse bronnen drinkwater te produceren, biedt niet iedere bron dezelfde mate van zekerheid en weerbaarheid.

2. Brabant Water kiest voor brak grondwater en zeewater vanwege opschaalbaarheid en robuustheid tegen toekomstige veranderingen.

Uit de analyse van 13 verschillende bronnen, blijkt dat drie bronnen zich positief onderscheiden op het hoofdcriterium leveringszekerheid: brak grondwater, het Volkerak-Zoommeer en zeewater. Voor alle drie de bronnen geldt dat ze ruim beschikbaar en opschaalbaar zijn.

Brak grondwater als bron voor drinkwater voldoende beschikbaar, opschaalbaar, betrouwbaar en stabiel in waterkwaliteit. Bovendien kent de bron minimale afhankelijkheid van andere partijen en heeft het winnen ervan geen negatieve gevolgen voor andere drinkwaterbedrijven.

Zeewater heeft een vrijwel onbeperkte beschikbaarheid en een hoge potentie om grootschalig op te schalen. Verder is het een klimaat-robuste bron en heeft het geen effect op het zoete grondwatersysteem. De waterkwaliteit is ook relatief goed. Een nadeel is het hoge energieverbruik dat gepaard gaat met het zuiveringsproces en de bijkomende reststroom.

Het Volkerak-Zoommeer komt eveneens als kansrijke bron uit de analyse van Brabant Water. De bron scoort goed op het vlak van beschikbaarheid en opschaalbaarheid. Waterkwaliteit is een aandachtspunt en de Natura2000-status van het Volkerak-Zoommeer maakt het op juridisch vlak complex. Evides doet momenteel onderzoek naar deze bron als mogelijke toekomstige drinkwaterbron.

3. Evides sluit aan op bestaande infrastructuur door het realiseren van een nieuwe zuivering van Biesboschwater op Wranghe en nader onderzoek te doen naar het Volkerak-Zoommeer als bron voor drinkwater.

Evides heeft negen verschillende bronnen onderzocht met diverse varianten. Hieruit is gebleken dat het [zuiveren van Biesboschwater op Wranghe](#) met relatief weinig onzekerheden te realiseren is binnen het huidige leveringssysteem van Evides. De bron is namelijk relatief gemakkelijk aan te sluiten op bestaande

transportinfrastructuur. De infrastructuur ligt er deels al, wat voordelen heeft voor kosten, doorlooptijd en kennis.

Datum

9 december 2025

Documentnummer

GS : 6217552

PS : 6238507

Een aandachtspunt blijft de mogelijke afname van de beschikbaarheid van Biesboschwater in de toekomst als gevolg van klimaatverandering. Daarnaast is ook de verwachting dat innamesstops vaker voor zullen komen. Dankzij de capaciteit van de spaarbekkens in de Biesbosch kan Evides deze opvangen. Ook worden meer drinkwaterconsumenten afhankelijk van dezelfde bron door de realisatie van een extra zuivering op Biesboschwater.

Uit de analyse van Evides blijkt ook dat oppervlaktewater uit het Volkerak-Zoommeer mogelijk geschikt is als aanvullende bron voor drinkwater. De bron past goed binnen de multi-bronnenstrategie van Evides. Evides is begin 2025 gestart met nadere onderzoeken naar o.a. de waterkwaliteit en -kwantiteit en de realisatietermijn.

4. Andere bronnen kunnen interessant zijn voor andere toepassingen zoals industrie, landbouw of natuur. Zo worden deze waterbronnen breder benut en wordt bijgedragen aan een robuust grondwatersysteem.

Mogelijke aanvullende bronnen die minder geschikt zijn voor de bereiding van drinkwater kunnen wél geschikt zijn voor andere toepassingen die lagere eisen stellen aan de waterkwaliteit, schaal en betrouwbaarheid. Denk hierbij aan industrie- of proceswater of water voor de natuur of landbouw.

Door in te zetten op het juiste water voor het juiste gebruik kan drinkwater worden bespaard en ingezet worden voor de functies waar water van drinkwaterkwaliteit écht nodig is. De ontwikkeling hiervan is locatieafhankelijk en afgestemd op de specifieke vraag van de gebruiker. Ook zijn de benodigde volumes vaak kleiner en de investeringshorizon korter dan bij de drinkwaterproductie. De gebruikers hanteren ook een ander risicoperceptie dan bij de drinkwatervoorziening. In dit kader lijken de volgende drie bronnen potentieel geschikt:

- RWZI-effluent
- Water uit regionale beken of kanalen
- Hergebruik van industriewater

Dit vraagt echter om gericht inzet op lokale afstemming tussen aanbod en vraag naar water, versnelling van pilots en projecten, juridische en technische verkenningen om de huidige belemmeringen weg te nemen en samenwerking tussen drinkwaterbedrijven, bedrijfsleven, waterschappen, het Rijk, gemeenten en provincies.

De provincie werkt samen met Brabant Water aan het ontwikkelen van een samenwerking op het gebied van circulair waterbeheer. Dit is toegezegd in de [Statenmededeling 'Circulair waterbeheer en aanpak latente ruimte'](#). In 2026 zult u hierover geïnformeerd worden middels een statenmededeling.

Daarnaast werken op dit moment de Brabantse waterpartners binnen de Droogteagenda aan de inzet van RWZI-effluent voor industrie, landbouw en natuur. De waterschappen zijn de trekker van dit speerpunt.

Datum

9 december 2025

Documentnummer

GS : 6217552

PS : 6238507

Consequenties

1. *Ontwikkeling van aanvullende bronnen is nodig om de drinkwatervoorziening op de lange termijn veilig te stellen.*

De drinkwatervoorziening staat onder druk door de beschikbaarheid van bronnen. Daarom is het belangrijk om aanvullende bronnen te blijven ontwikkelen, niet alleen voor drinkwater, maar ook als bron voor andere toepassingen waarvoor een lagere kwaliteit van het water volstaat.

2. *Waterbesparing blijft essentieel.*

Naast de ontwikkeling van aanvullende bronnen is waterbesparing essentieel om in de toenemende vraag in de toekomst naar drinkwater te kunnen voorzien. Via het Nationaal Programma Drinkwaterbesparing wordt daar samen met het Rijk en andere provincies invulling aan gegeven.

3. *Samenwerking met andere Brabantse waterpartners is nodig voor het realiseren van aanvullende bronnen.*

Er is geen enkele bron waarbij er geen afhankelijkheid bestaat van andere partijen. Daarom is het belangrijk om elkaar te blijven informeren en samen op te trekken in de ontwikkeling van aanvullende bronnen. Voor zowel drinkwaterbronnen als de bredere inzet van andere waterbronnen voor industrie of landbouw. In het kader van de Droogteagenda en de BBG blijven we met elkaar samenwerken, ook op het gebied van aanvullende bronnen. Daarnaast is in de Drinkwaterwet opgenomen dat alle bestuursorganen zorgdragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.

Europese en internationale zaken

Net als bij bestaande bronnen geldt dat van een aanvullende drinkwaterbron de waterkwaliteit niet mag achteruitgaan in de toekomst. Daarentegen, aanvullende bronnen die geen gebruik maken van grondwater zorgen voor een vermindering van de totale hoeveelheid onttrokken grondwater. Dit draagt bij aan het verbeteren van de grondwaterbalans. Op dit moment heeft het grondwaterlichaam de 'Centrale Slenk' een negatieve trend in stijghoogtes, wat in strijd is met de KRW.

Daarnaast roept de Europese waterweerbaarheidsstrategie lidstaten en regio's op om te kijken naar de beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief goede drinkwaterbronnen. De ontwikkeling van aanvullende bronnen sluit hierbij goed aan.

Communicatie

Er wordt geen externe communicatie voorzien.

Vervolg

- Op dit moment lopen er al pilots voor brak grondwater en zeewater. Deze pilots worden verder ontwikkeld en tegelijkertijd zullen de voorbereidingen voor productie op grotere schaal worden opgestart. De huidige verwachting is dat brak grondwater vanaf 2030 operationeel is als aanvullende bron en zeewater vanaf 2034.
- Over onze inzet op het gebruik van effluent, intersectorale levering van industrieel restwater en hergebruik van industriewater wordt u separaat geïnformeerd via een Statenmededeling circulair waterbeheer in 2026.
- Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer zijn specifieke drinkwater indicatoren, o.a. met betrekking tot de voortgang van de ontwikkeling van aanvullende bronnen, opgenomen in de Begroting.

Datum

9 december 2025

Documentnummer

GS : 6217552

PS : 6238507

Bijlagen

1. Strategische analyse van aanvullende drinkwaterbronnen Brabant Water
2. Notitie aanvullende bronnen Evides

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA